

Prvi rezultati Evropskega regionalnega modula Mednarodne raziskave državljanske vzgoje in izobraževanja cikla 2022 (Evropski regionalni modul ICCS 2022)

Gre za izbirni (regionalni) del Mednarodne raziskave ICCS. Na mednarodni ravni raziskavo koordinira IEA, v Sloveniji pa Pedagoški inštitut. Regionalni moduli (tudi Evropski regionalni modul ICCS 2022) so oblikovani na predpostavki, da se regije na področju državljanske vzgoje in izobraževanja vendarle nekoliko razlikujejo. Gre za to, kje določene regije vidijo posebne interese, ki se razlikujejo glede na različne dele sveta (ostalo namreč zajamemo že v »klasičnem« oz. mednarodnem delu raziskave ICCS).

V Evropskem regionalnem modulu ICCS 2022 je sodelovalo 18 držav in 2 referenčni udeleženci oz. primerjalni regiji (gre za dve regiji iz Nemčije). V Sloveniji je v Evropskem regionalnem modulu skupaj (v glavni raziskavi in v »bridge« raziskavi; 3.466 in 1.478) sodelovalo 4.944 učencev (od 4.958 sodelujočih v ICCS 2022) iz **177 šol. Rezultati so reprezentativni za populacijo 8. razredov v Sloveniji**. Tudi v drugih državah in obeh sodelujočih regijah so v raziskavi sodelovali osmošolci, razen iz Norveške, kjer so sodelovali devetošolci.

Evropski regionalni modul ICCS 2022 je vseboval vprašanja, ki se osredotočajo na **afektivno-vedenjsko domeno stališča oz. prepričanja**. Vključeval je 12 vprašanj, katerih cilj je bil raziskati zanimanje učencev in njihova stališča o različnih državljskih vprašanjih, povezanih z Evropo (in EU).

Slovenija v Evropskem regionalnem modulu ne sodeluje prvič, zato je **mogoče primerjati nekatere rezultate med cikli 2009, 2016 in 2022**, enako kot pri drugih sodelujočih izobraževalnih sistemih, ki so sodelovali v dveh ali vseh treh ciklih.

In kaj kažejo prvi rezultati Evropskega regionalnega modula (za Slovenijo)?

V nadaljevanju prikazujem povzetek prvih rezultatov Evropskega regionalnega modula, s posebnim fokusom na rezultatih za Slovenijo.

Občutek učencev o svoji evropski identiteti

Na evropski ravni so učenci poročali o močnem občutku evropske identitete. Večina učencev in učenk (v nadaljevanju učencev, razen v primerih, kjer poročam o razlikah med spoloma) iz sodelujočih evropskih držav je namreč poročala, da se imajo za Evropejca, so ponosni, da živijo v Evropi in se počutijo kot del Evrope. Pri tem so v letu 2022 najmočnejši občutek evropske identitete izkazali učenci iz Hrvaške in Španije, najšibkejšega pa učenci s Cipra, iz Latvije in Poljske. Večina učencev iz držav članic Evropske unije (EU) se je prav tako počutila kot del EU in so ponosni, da je njihova država članica EU. Rezultati so pokazali na nekoliko močnejši občutek evropske identitete med učenci, če rezultate iz cikla 2022 primerjamo s cikloma 2016 in 2009 (pri državah, ki so sodelovale v enem ali obeh predhodnih ciklih). V vseh sodelujočih državah so imeli učenci, ki so izrazili višjo stopnjo zaupanja v nacionalne (državljske) institucije, v povprečju tudi močnejši občutek evropske identitete kot učenci z nižjo stopnjo zaupanja v nacionalne (državljske) institucije.

Občutek evropske identitete je bil v raziskavi leta 2022 pri učencih iz Slovenije **nekoliko nad evropskim povprečjem** (ni pa najmočnejši), prav tako so rezultati pokazali, da **se je ta občutek okrepil, primerjaje z letoma 2009 in 2016** (ko med cikloma ni bilo razlik). Občutek evropske identitete pri učencih/-kah iz Slovenije je **močnejši pri tistih, ki izkazujejo višje zaupanje v državljanske institucije** (vlada, parlament/državni zbor, sodišča, tradicionalni mediji (televizija, časopis, radio), politične stranke, policija), **prihajajo iz družin brez priseljenkega ozadja**, ta občutek je prav tako v povprečju močnejši **pri fantih** kot pri dekletih.

Priložnostih učenja o Evropi (in EU) v šoli

Večina učencev v raziskavi sodelujočih evropskih držav je poročala, da so imeli v šoli priložnosti za učenje o Evropi, v večini predvsem o zgodovini Evrope. So pa bile med sodelujočimi državami precejšnje razlike v odstotkih učencev, ki so poročali, da so imeli priložnosti učiti se o političnih in gospodarskih sistemih drugih evropskih držav, političnem in gospodarskem sodelovanju med evropskimi državami, političnih in družbenih vprašanjih v drugih evropskih državah ter EU. Poleg tega je v povprečju manj kot polovica učiteljev (8. razredov, ki poučujejo predmete, povezane z državljansko vzgojo in izobraževanjem) poročala, da so se izobraževali in usposabljali (ko so študirali za učitelja in/ali kasneje (v smislu stalnega strokovnega izpopolnjevanja)) za poučevanje o temi EU. Je pa večina učiteljev poročala, da se počutijo zelo dobro ali dobro pripravljene za poučevanje o temi EU.

Učenci iz Slovenije so bili pri **poročanju o priložnostih učenja** o Evropi in EU **nad** (pri večini postavk celo precej nad) **evropskim povprečjem** pri večini postavk (npr. o političnih in gospodarskih sistemih drugih evropskih držav, o tovrstnem sodelovanju med evropskimi državami, o EU ter vlogah in funkcijah institucij EU itd.), razen pri priložnostih za učenje o zgodovini Evrope, kjer niso odstopali od evropskega povprečja.

Učitelji, ki poučujejo predmete, povezane z državljansko vzgojo in izobraževanjem, so **precej nad evropskim povprečjem poročali, da imajo učenci v šoli priložnost učiti se o EU** pa tudi da **so oni sami imeli** (tekoma študija ali kasneje, v okviru profesionalnega usposabljanja) **priložnost usposabljati se o temi EU**. Vendar pa, ko so bili vprašani, **kako dobro** se jim zdi, da so **pripravljene za poučevanju** o temi EU, **od evropskega povprečja niso odstopali**.

Stališča učencev o svobodi in omejitvah gibanja zaradi dela znotraj Evrope

V evropskem povprečju se je večina učencev zavzela za svobodo gibanja državljanov evropskih držav znotraj Evrope zaradi dela. Vendar pa rezultati kažejo tudi na to, da učenci podpirajo dodatne predpise za gibanje evropskih državljanov po Evropi, pri čemer so bile med učenci različnih držav ugotovljene precejšnje razlike. V evropskem povprečju se med ICCS 2022 in 2016 podpora učencev svobodi gibanja ni spremenila. Vendar pa so bile v obeh ciklih zabeležene tudi razlike v tovrstni podpori glede na posamezno sodelujočo državo – v nekaterih državah (Italija, Latvija, Nizozemska, Norveška) so učenci leta 2022 bolj podpirali svobodo gibanja v zvezi z delom znotraj Evrope kot leta 2016, v drugih (Bolgarija, Hrvaška, Slovenija) manj kot leta 2016, v nekaterih (Estonija, Litva, Malta) pa med cikloma ni bilo razlik. V vseh državah so učenci z višjim socialno-ekonomskim statusom (SES) in učenci z višjimi ravnmi državljanske vednosti bolj podpirali

svobodo gibanja znotraj Evrope v primerjavi z učenci z nižjim SES in z nižjo ravno državljanske vednosti. Fantje so bili v evropskem povprečju praviloma bolj naklonjeni omejitvi gibanja kot dekleta.

Na lestvici stališč učencev do svobode gibanja zaradi dela znotraj Evrope za evropske državljane so učenci iz Slovenije nekoliko pod evropskim povprečjem. Pri posameznih trditvah (da je to, da je evropskim državljanom dovoljeno, da delajo kjer koli v Evropi, dobro za evropsko gospodarstvo; da bi moralo biti evropskim državljanom dovoljeno, da delajo kjer koli v Evropi; da to pripomore k zmanjšanju brezposelnosti) **pa so deleži učencev, ki so se s temi trditvami strinjali, na ravni evropskih povprečij.** Vendar pri učencih iz Slovenije v letu **2022** beležimo **manjšo naklonjenost svobodi gibanja zaradi dela znotraj Evrope primerjaje z letom 2016.** So pa **svobodi gibanja zaradi dela znotraj Evrope za evropske državljane v povprečju bolj naklonjeni učenci/-ke iz Slovenije, ki dosegajo višje ravni državljanske vednosti,** in tisti, ki prihajajo iz družin z **višjim SES.** Glede na **spol pa razlik ni.**

Omejitvam gibanja zaradi dela znotraj Evrope za evropske državljane (da bi slednje moralo biti omejeno; urejeno s sporazumi med posameznimi državami; da bi bilo treba zaprositi za delovno dovoljenje, kot morajo to storiti državljani neevropskih držav) **so med učenci iz Slovenije v povprečju bolj naklonjeni fantje in učenci/-ke,** ki dosegajo **nižje ravni državljanske vednosti.** Pri teh stališčih **glede na SES pa ni razlik.**

Stališča učencev do sodelovanja med evropskimi državami pri okoljskih vprašanjih, podpora skupnim pravilom na različnih področjih

V okviru evropskega povprečja je večina učencev odločno podprla sodelovanje med evropskimi državami pri okoljskih vprašanjih in se zavzela za sprejetje skupnih pravil v evropskih državah za preprečevanje terorizma in boj proti njemu ter za priznavanje izobrazbe, pridobljene v drugih evropskih državah. Večina učencev je podprla tudi sprejetje skupnih pravil za zmanjšanje socialnih in ekonomskih neenakosti med bogatimi in revnimi, za sprejemanje beguncev ter za boj proti nalezljivim boleznim, kakor tudi potrebo po evropski vojski za mednarodne misije. V evropskem povprečju so učenci z višjim SES in z višjimi ravnmi državljanske vednosti bolj nagnjeni k podpori sodelovanju med evropskimi državami glede okoljskih vprašanj in sprejemanju skupnih politik oz. pravil.

Povprečni **rezultat na lestvici,** ki prikazuje **podporo učencev sodelovanju med evropskimi državami v zvezi z okoljskimi vprašanji,** je za učence iz Slovenije **nekoliko pod evropskim povprečjem,** kljub temu da se **povprečni deleži podpore pri večini posameznih trditvev o sodelovanju** med evropskimi državami **v zvezi z okoljskimi vprašanji od evropskega povprečja niso razlikovali** (npr., delež učencev v Sloveniji, ki so menili, da bi evropske države morale spodbujati uporabo obnovljivih virov energije; uporabo čistih tehnologij v državah zunaj Evrope; gospodarsko rast, ki bo za okolje trajnostna itd.) oz. so se razlikovali le pri trditvi, da bi evropske države morale imeti enaka pravila za varovanje okolja (nekoliko večji delež učencev iz Slovenije se je s tem strinjal ali zelo strinjal). V povprečju učenci iz Slovenije, ki **bolj podpirajo sodelovanje med evropskimi državami v zvezi z okoljskimi vprašanji,** dosegajo **višje ravni državljanske vednosti** in prihajajo iz družin z **višjim SES.** Prav tako **dekleta** bolj podpirajo sodelovanje med evropskimi državami pri okoljskih vprašanjih kot fantje.

Povprečni rezultat, za učence iz Slovenije, na lestvici, ki prikazujejo učenčeva stališča do sodelovanja med evropskimi državami pri sprejemanju skupnih pravil (skupna vojska za mednarodne misije, preprečevanje in boj proti terorizmu, begunci, priznavanje izobrazbenih kvalifikacij itd.) se od evropskega povprečja ne razlikuje. Pri tem se deleži učencev iz Slovenije napram deležem v evropskih povprečjih ne razlikujejo pri strinjanju, da bi evropske države morale imeti skupna pravila za boj proti nalezljivim boleznim (npr. covidu-19, ošpicam); za zmanjševanje socialnih in ekonomskih neenakosti med bogatimi in revnimi; in za preprečevanje ter boj proti terorizmu. Z nekaterimi posameznimi trditvami pa se je strinjal celo večji delež učencev kot v evropskih povprečjih, npr. pri enakih pravilih za sprejemanje beguncev; enakih predpisih za boj proti nezakonitemu vstopu iz neevropskih držav; priznavanju izobrazbenih kvalifikacij, doseženih v kateri koli drugi evropski državi; evropski vojski za mednarodne misije. **Učenci/-ke iz Slovenije, ki bolj podpirajo skupno evropsko sodelovanje (skupna oz. enaka pravila), so v povprečju tisti, ki dosegajo višje ravni državljanske vednosti, in tisti iz družin z višjim SES. Pri podpori skupnih evropskih pravil in politik na omenjenih področjih pa razlik glede na spol ni.**

Dojemanje diskriminacije s strani učencev v njihovih državah

Zaznavanje diskriminacije v svojih državah se je pri učencih precej razlikovalo glede na sodelujoče evropske države. V evropskem povprečju je večina učencev menila, da so pripadniki skupnosti LGBT v svojih državah najbolj diskriminirani, sledili so jim priseljenci in revni ljudje.

Pri dojetju diskriminacije v svoji državi (v primeru učencev iz Slovenije je bila to Slovenija, v primeru drugih držav tista država) se učenci iz Slovenije od evropskih povprečij (gre za deleže učencev – v odstotkih) niso razlikovali pri dojetju diskriminacije naslednjih družbenih skupin: mladi, revni, verske skupine. To pomeni, da je v povprečju približno enak delež učencev, kot to velja za evropsko povprečje, ocenil, da so te skupine v državi v veliki meri ali do neke mere diskriminirane. Manjši delež učencev iz Slovenije, kot to velja za evropsko povprečje, je menil, da so v Sloveniji diskriminirane ženske, invalidi, priseljenci, člani skupnosti LGBT+, ljudje afriškega porekla in pripadniki etničnih manjšin. Napram evropskima povprečjema je večji delež učencev iz Slovenije menil, da so v Sloveniji diskriminirani starejši ter ljudje, katerih politično mnenje je drugačno od večine. Sicer pa je največ učencev iz Slovenije menilo, da so v Sloveniji diskriminirani člani skupnosti LGBT+ (75 % učencev iz Slovenije je menilo tako), sledijo revni (71 %), priseljenci (68 %), ljudje afriškega porekla (66 %), verske manjšine (60 %), ljudje, katerih politično mnenje je drugačno od večine (58 %), invalidi in pripadniki etničnih manjšin (po 56 %), ženske (55 %), mladi (51 %), starejši (45 %).

Poročanje učencev o svojem politično-potrošniškem ravnanju ter o svojem trajnostnem ravnanju

Politično-potrošniško vedenje učencev in njihovo trajnostno vedenje sta se med sodelujočimi evropskimi državami zelo razlikovala. V povprečju je več kot polovica učencev poročala, da so v zadnjih 12 mesecih kupili zelene izdelke ali da so za to prosili svoje starše ali skrbnike. V vseh državah je večina učencev poročala, da so v zadnjih 12 mesecih zmanjšali porabo električne energije, da so zmanjšali količino odpadne hrane in da so predmete, ki so jih imeli v lasti, popravili, namesto da bi jih nadomestili z novimi. V vseh evropskih državah so o trajnostnem vedenju v

povprečju pogosteje poročale učenke, v skoraj vseh državah učenci/-ke z višjim SES in učenci/-ke, ki so dosegali/-e višje ravni državljanske vednosti.

Povprečni rezultat na **lestvici za učence iz Slovenije**, ki so poročali **o svojem politično-potrošniškem ravnanju** v zadnjih 12 mesecih ali so za slednje zaprosili starše oz. skrbnike, **ne odstopa od evropskega povprečja**. Le pri eni od trditev, in sicer da so pridobili informacije, ali je podjetje družbeno odgovorno, pred nakupom njegovih izdelkov, je delež učencev napram evropskemu povprečju večji. Obratno je pri nakupu ekoloških izdelkov, kjer je delež učencev iz Slovenije, ki so v zadnjih 12 mesecih to storili ali prosili svoje starše oz. skrbnike, da to storijo, manjši od evropskega povprečja. Pri preostalih trditvah pa ni bilo razlik od evropskih povprečij. Gre za naslednje trditve oz. postavke: »Zavrnitev nakupa dobrin, izdelanih v podjetjih, kjer delajo otroci; »Zavrnitev nakupa dobrin, katerih izdelava negativno vpliva na okolje«, »Zavrnitev nakupa dobrin, izdelanih v podjetjih, ki kršijo socialne pravice svojih zaposlenih« in »Nakup le tistih izdelkov, ki jih je kasneje mogoče reciklirati«.

Povprečni **rezultat na lestvici za učence iz Slovenije**, ki prikazuje poročanje učencev **o njihovem trajnostnem ravnanju**, je **pod evropskim povprečjem**. Če pogledamo posamezne trditve, vidimo zanimive rezultate. Delež učencev iz Slovenije, ki so v zadnjih 12 mesecih pogosto ali včasih zmanjšali količine odpadne hrane (npr. izogibanje kupovanju več hrane, kot je treba, uživanje ostankov) in popravili stvari, ki so jih že posedovali, namesto njihove nadomestitve z nakupom novega, sta enaka evropskima povprečjema. Nad evropskimi povprečji so deleži učencev, ki so omejili uporabo plastičnih izdelkov (npr. plastičnih kozarcev za enkratno uporabo, plastenk vode, plastičnih nakupovalnih vrečk), učencev, ki so se izogibali kupovanju izdelkov v plastični embalaži, ter učencev, ki so zmanjšali porabo vode (npr. med ščetkanjem zob, tuširanjem, pomivanjem posode). Pod evropskim povprečjem – se pravi, da je manjši delež učencev iz Slovenije poročal, da je v zadnjih mesecih nekaj izvedel pogosto ali včasih – pa so bili deleži učencev, ki so poročali, da so kupili rabljena oblačila namesto novih, zmanjšali porabe električne energije (npr. ugašanje luči ob zapustitvi prostora, ugašanje gretja, ko ni premrzlo) in ponovno uporabili stare predmete, ki so še v dobrem stanju, namesto nakupa novih. **V zadnjih 12 mesecih so v Sloveniji pogosteje trajnostno delovala dekleta, učenci/-ke z višjim SES ter učenci/-ke, ki dosegajo višje ravni državljanske vednosti.**

Pričakovanja učencev do prihodnosti Evrope – pozitivni in negativni scenariji

Pozitivna in negativna pričakovanja učencev glede prihodnosti Evrope (v smislu, kako bo izgledala Evropa čez 10 let) so se med državami zelo razlikovala. Večina učencev v evropskem povprečju je navedla, da so pozitivni scenariji, ki se bodo najverjetneje zgodili v Evropi, močnejše sodelovanje med evropskimi državami, krepitev demokracije, boljši dostop do zdravstvene oskrbe za revne ljudi in večje število žensk med političnimi voditelji. Negativni scenariji, za katere so učenci na evropski ravni v največji meri menili, da se bodo najverjetneje zgodili, so bili povezani s povečanjem gospodarskih oz. ekonomskih razlik med bogatimi in revnimi državami, povečanjem vpliva manjših skupin bogatih ljudi na politiko ter povečanjem revščine in nezaposlenosti.

Povprečni rezultat **učencev iz Slovenije na lestvici, ki prikazuje poročanje učencev o pozitivnih pričakovanjih glede prihodnosti Evrope** (kako bo izgledala Evropa čez 10 let), se **od evropskega povprečja ni razlikoval**. Prav tako se ni razlikoval od evropskega povprečja delež učencev iz

Slovenije, ki so menili, da bo v Evropi verjetno ali zelo verjetno manjša onesnaženost zraka in vode. Pri dveh posameznih trditvah pa je večji delež naših učencev menil, da bo tako izgledala Evropa čez 10 let, napram evropskima povprečjema, in sicer pri trditvah, da bo v Evropi več miru in da se bo demokracija po vsej Evropi okrepila. Pri naslednjih trditvah se je manj učencev iz Slovenije strinjalo, da bo tako zgledala Evropa, primerjaje z evropskimi povprečji: da bo sodelovanje med evropskimi državami še močnejše; da bodo imeli revni boljši dostop do zdravstvene oskrbe; in da bo med političnimi voditelji več žensk.

Povprečni rezultat učencev iz Slovenije na lestvici, ki prikazuje poročanje učencev o negativnih pričakovanjih glede prihodnosti Evrope (kako bo izgledala Evropa čez 10 let), je bil **nad evropskim povprečjem**. Pri vsaki posamezni trditvi je bil delež učencev iz Slovenije napram evropskim povprečjem večji – se pravi, več učencev je menilo, da je to zelo verjetno ali verjetno (da se bodo ekonomske razlike med bogatimi in revnimi državami v Evropi povečale; da bodo na politiko bodo vse bolj vplivale manjše skupine bogatih ljudi; da se bo povečala verska nestrpnost; da bo več bo nalezljivih bolezni, kot so npr. ošpice, covid-19 itd.), pri nekaterih trditvah pa je bil **precej večji (da bo več rasizma; da bo terorizem večja grožnja po vsej Evropi; da se bosta v Evropi povečali revščina in nezaposlenost)**.

Pozitivna in negativna stališča do EU

V evropskem povprečju je večina učencev izrazila pozitivno mnenje o EU v smislu njene vloge pri varstvu pravic (človekovih pravic in svobode govora), naboru skupnih pravil in zakonov, krepitvi miru, skrbi za okolje. Prav tako je večina učencev poročala, da je Evropa zaradi EU varen kraj za življenje. Vendar pa je velik odstotek učencev na evropski ravni izrazil tudi negativen odnos do določenih značilnosti delovanja EU, zlasti v zvezi z neenakomerno porazdelitvijo moči med državami članicami, in sicer z domnevno prevlado najbogatejših držav članic, visokimi stroški institucij EU in dolgotrajnostjo postopkov sprejemanja politik. V povprečju so v večini sodelujočih držav učenci z višjim SES in učenci z višjimi ravnmi državljanske vednosti poročali o pozitivnejšem odnosu oz. stališčih do EU.

Povprečni rezultat na lestvici, ki kaže na pozitivna stališča učencev do EU, za učence iz Slovenije ne odstopa od evropskega povprečja. Glede posameznih trditvev pa za povprečje učencev iz Slovenije ni odstopanja napram evropskima povprečjema pri trditvi, da je zaradi EU Evropa varen kraj za življenje, in pri trditvi, da EU zagovarja svobodo govora. S trditvijo, da EU zagovarja spoštovanje človekovih pravic povsod po Evropi, se je strinjal manjši delež naših učencev, kot to velja za evropsko povprečje. Večji delež naših učencev pa se je strinjal s trditvami: EU skrbi za okolje; EU je dobra za gospodarstvo posameznih držav; EU je dobra, ker imajo države skupen nabor pravil in zakonov. **Učenci z višjim SES so v povprečju v Sloveniji bolj naklonjeni pozitivnim stališčem do EU, prav tako fantje napram dekletom.** Glede na raven **državljske vednosti pa ni razlik pri pozitivnih stališčih do EU.**

Povprečni rezultat na lestvici, ki kaže na negativna stališča učencev do EU, je za učence iz Slovenije višji od evropskega povprečja, kljub temu, da pri dveh posameznih trditvah razlik med povprečnim deležem učencev iz Slovenije, ki so se z njima strinjali ali zelo strinjali, in evropskima povprečjema ni: gre za trditvi, da EU večinoma vodijo neizvoljeni uradniki in da sprejemanje politik EU traja predolgo, da bi bilo učinkovito. Pri preostalih dveh trditvah pa beležimo večji delež

naših učencev, kot je to značilno za evropsko povprečje, in sicer pri tisti, da institucije EU stanejo preveč denarja, in tisti, da na sprejemanje politik EU premočno vplivajo najbogatejše države članice. So pa v povprečju v **Sloveniji fantje bolj naklonjeni negativnim stališčem do EU**, prav tako **učenci/-ke, ki dosegajo nižje ravni državljske vednosti. Ni pa razlik** pri negativnih stališčih do EU **glede na SES**.

Zaupanje v institucije EU in namera glasovanja na evropskih volitvah

Več kot 60 % učencev v evropskih državah, ki so sodelovale v ICCS 2022, je zaupala Evropski komisiji in Evropskemu parlamentu ter menila, da se bodo v prihodnosti (ko bodo odrasli) verjetno ali zagotovo udeležili evropskih volitev. Ugotovitve so tudi pokazale, da so se zaupanje učencev v Evropsko komisijo in Evropski parlament ter njihova pričakovanja, da se bodo udeležili evropskih volitev, v državah, ki so sodelovale v ICCS 2016 in 2022, zmanjšali. Prav tako se je pri učencih večine držav zmanjšalo zaupanje nacionalnim vladam v teh državah. Pri skupnih evropskih državah, ki so sodelovale v ICCS 2009 in 2022, je opaziti rahlo povečanje zaupanja učencev v Evropsko komisijo in Evropski parlament ter njihovih pričakovanj, da bodo glasovali na evropskih volitvah. Učenci sodelujočih držav so izrazili nekoliko višje zaupanje v evropske institucije kot v svoje nacionalne vlade, na drugi strani pa nekoliko višja pričakovanja, da bodo volili na državnih napram evropskim volitvam.

Učenci iz Slovenije so v letu 2022 izrazili **nekoliko manjše zaupanje v evropske institucije (Evropsko komisijo, Evropski parlament) kot** njihovi vrtniki v okviru **evropskega povprečja**; oz. natančneje, manjša deleža učencev iz Slovenije sta izrazila popolno ali srednje zaupanje v ti dve evropski instituciji. **Učenci iz Sloveniji** so izrazili **precej manjše zaupanje slovenski vladi** kot je to značilno za evropsko povprečje zaupanja učencev v drugih državah. Kar se tiče **trendov za Slovenijo**, je bilo **zaupanje v Evropsko komisijo pa tudi v Evropski parlament v letu 2022 nižje kot leta 2016** in prav tako nižje kot leta **2009**. Tudi **zaupanje slovenski vladi** je bilo med učenci iz Slovenije leta **2022 nižje kot leta 2016** in nižje kot leta **2009**. 75 % učencev iz Slovenije je poročalo, da bodo, ko bodo odrasli, **volili na državnih volitvah** (leta 2016 je bil ta delež 82 % in leta 2009 eno odstotno točko manj). Se pa to **od evropskega povprečja** za leto 2022 **ne razlikuje**. **Precej pod evropskim povprečjem** pa je **delež učencev iz Slovenije, ki pričakuje**, da bodo v prihodnosti verjetno ali zelo verjetno **volili na evropskih volitvah**.

Pričakovanja učencev v zvezi z svojo lastno prihodnostjo

Večina učencev iz sodelujočih evropskih držav ima v povprečju pozitivna pričakovanja glede svoje individualne prihodnosti. V večini sodelujočih držav so skoraj vsi učenci verjeli, da bodo zelo verjetno ali verjetno našli stalno zaposlitev in zaslužili dovolj denarja za ustvarjanje družine. Pričakovanja učencev o lastni individualni prihodnosti so bila v raziskavi ICCS 2022 v povprečju nekoliko pozitivnejša kot v raziskavi ICCS 2016. V vseh državah so učenci menili, da je za njihovo življenje v prihodnje najpomembneje, da bodo našli službo, ki jim bo všeč, da bodo plačani v skladu s svojo izobrazbo ter da bomo imeli prijatelje in bili ekonomsko neodvisni.

Pričakovanja učencev iz Slovenije glede svoje lastne prihodnosti (v smislu, da se bo nekaj verjetno ali zelo verjetno zgodilo) se od evropskih povprečij (v smislu deleža učencev iz Sloveniji na pram

evropskemu povprečju) niso razlikovala pri prepričanjih, da bodo našli stalno zaposlitev, v prostem času bom imeli priložnost potovati v tujino in da bodo zaslužili dovolj denarja, da si bodo lahko ustvarili družino. Sicer pa je nekoliko večji delež učencev iz Slovenije (napram deležem v okviru evropskega povprečja) menil, da bodo našli službo, ki jim bo všeč, in nekoliko manjši delež, da bo njihov finančni položaj boljši od finančnega položaja njihovih staršev. Je pa povprečni rezultat za **učence iz Slovenije na lestvici, ki prikazuje pričakovanja učencev glede njihove lastne prihodnosti** (ki je sestavljena iz rezultatov vseh teh omenjenih postavk), **nekoliko pod evropskim povprečjem**. Vendar opazimo **pozitiven trend primerjaje z letom 2016, in sicer povečanje pozitivnih pričakovanj učencev glede njihove individualne prihodnosti. Deleži učencev pri vsaki od postavk nekoliko zvišali**, in sicer za od 2 odstotni točki do 9 odstotnih točk). In **kateri vidiki se zdijo učencem iz Sloveniji najpomembnejši za njihovo življenje v prihodnje?** Pri nekaterih vidikih ni odstopanj od evropskih povprečij, drugod so bodisi odstopanja navzgor bodisi navzdol (večji ali manjši deleži učencev). **Največji delež učencev v Sloveniji v letu 2022 je menil, da je pomembno ali zelo pomembno v življenju to, da najdejo službo, ki jim bo všeč (94 %) sledi to, da imajo prijatelje (91 %), da so plačani v skladu svojo izobrazbo (90 %), da pridobijo izobrazbo po srednji šoli (87 %), da so ekonomsko neodvisni (84 %), da imajo priložnost potovati na počitnice v druge države (82 %), da imajo priložnost delati v tujini (73 %), imeti otroke (69 %) in imeti višji dohodek, kot ga imajo njihovi starši ali skrbniki (64 %).**

Pripravila: dr. Eva M. Klemenčič, Pedagoški inštitut

Ljubljana, 6. 3. 2024

Dostop do Nacionalnega poročila Evropskega regionalnega modula ICCS 2022:

